

Spis treści

Wykaz skrótów	XI
Orzecznictwo	XV
Bibliografia	XXI
Rozdział I. Ukształtowanie dóbr osobistych i ich historyczny rozwój	1
§ 1. Dobra osobiste na gruncie prawa rzymskiego	2
§ 2. Naprawienie szkody niemajątkowej w dawnym prawie polskim	5
I. Księstwo Warszawskie i Królestwo Polskie	8
II. Zabór rosyjski	8
III. Zabór austriacki	9
IV. Zabór pruski/niemiecki	11
§ 3. Ochrona dóbr osobistych w Polsce międzywojennej 1918–1939	12
§ 4. Dobra osobiste w Polsce po 1945 r.	18
Rozdział II. Pojęcie dóbr osobistych	25
§ 1. Pojęcie i cechy dóbr osobistych w ogólności	26
§ 2. Konstrukcja prawna dóbr osobistych	30
I. Koncepcja instytucjonalnej ochrony	31
II. Koncepcja praw podmiotowych	33
1. Koncepcja monistyczna	35
2. Koncepcja pluralistyczna	38
Rozdział III. Katalog dóbr osobistych w Kodeksie cywilnym	41
§ 1. Rodzaje dóbr osobistych osób fizycznych na gruncie art. 23 KC	44
I. Zdrowie	44
II. Wolność	48
III. Swoboda sumienia	50
IV. Cześć	53
V. Nazwisko i pseudonim	63
VI. Tajemnica korespondencji	67
VII. Nietykalność mieszkania	69
VIII. Twórczość naukowa, wynalazcza i racjonalizatorska	73
IX. Wizerunek	74
X. Twórczość artystyczna	82

§ 2. Dobra osobiste osób fizycznych ukształtowane przez doktrynę i orzecznictwo	89
§ 3. Dobra osobiste osób prawnych	98
I. Uwagi wprowadzające na temat dóbr osobistych osób prawnych	98
II. Przykładowe dobra osobiste osoby prawnej	101
1. Uwagi wprowadzające	101
2. Dobre imię	101
3. Nazwa osoby prawnej	103
4. Nietykalność pomieszczeń	104
5. Tajemnica korespondencji	106
6. Prawo do prywatności	106
III. Środki ochrony dóbr osobistych osób prawnych	107
Rozdział IV. Okoliczności wyłączające bezprawność naruszenia dóbr osobistych na gruncie Kodeksu cywilnego	113
§ 1. Działanie zgodne z prawem jako okoliczność wyłączająca bezprawność naruszenia dóbr osobistych	116
I. Porządek prawny w świetle Konstytucji RP – uwagi wprowadzające	116
II. Obrona konieczna	120
II. Stan wyższej konieczności	124
III. Dozwolona samopomoc	127
V. Przykładowe przepisy wyłączające bezprawność	133
§ 2. Wykonywanie prawa podmiotowego jako okoliczność wyłączająca bezprawność naruszenia dóbr osobistych	135
I. Istota prawa podmiotowego	135
II. Pojęcie prawa podmiotowego	137
III. Pojęcie podmiotów prawa cywilnego	140
IV. Rodzaje i typy praw podmiotowych	143
V. Wykonywanie i kolizja prawa podmiotowego	147
VI. Nadużycie prawa podmiotowego	153
§ 3. Zgoda poszkodowanego jako okoliczność wyłączająca bezprawność naruszenia dóbr osobistych	157
I. Pojęcie i charakter prawny zgody poszkodowanego	157
II. Zgoda na naruszenie sfery intymności, bądź prywatności	161
III. Zgoda na udział w grach sportowych – kontratyp ryzyka sportowego	163

IV. Zgoda na zabieg lekarski	167
V. Zgoda pacjenta na umieszczenie w zakładzie psychiatrycznym	171
§ 4. Działanie w ramach społecznie uzasadnionego interesu jako okoliczność wyłączająca bezprawność naruszenia dóbr osobistych ..	174
I. Uwagi wprowadzające	174
II. Historyczny rozwój interesu społecznego	176
III. Społecznie uzasadniony interes na gruncie orzecznictwa Sądu Najwyższego	178
IV. Pojęcie kontratypu społecznie uzasadnionego interesu – próba wyjaśnienia	180
Rozdział V. Krytyka prasowa jako okoliczność wyłączająca bezprawność naruszenia dóbr osobistych na gruncie prawa prasowego	183
§ 1. Pojęcie i funkcje krytyki prasowej	185
§ 2. Przedmiot krytyki prasowej	190
§ 3. Treść krytyki prasowej	195
§ 4. Forma wypowiedzi krytycznej	198
§ 5. Granice dozwolonej krytyki prasowej	199
I. Cel krytyki prasowej	200
II. Wymóg rzetelności i staranności	202
III. Zgodność wypowiedzi krytycznej z zasadami współżycia społecznego	209
Rozdział VI. Ochrona dóbr osobistych na gruncie polskiego prawa cywilnego	213
§ 1. Naruszenie i ochrona dóbr osobistych	215
I. Uwagi wprowadzające	215
II. Subiektywna koncepcja naruszenia dóbr osobistych	215
III. Obiektywna koncepcja naruszenia dóbr osobistych	218
IV. Bezprawność naruszenia dóbr osobistych	221
§ 2. Środki ochrony dóbr osobistych	224
I. Środki ochrony niemajątkowej dóbr osobistych	224
1. Zaniechanie	224
2. Czynności potrzebne do usunięcia skutków naruszenia	225
3. Powództwo o ustalenie	226
4. Roszczenie o opublikowanie sprostowania	232
II. Środki ochrony majątkowej dóbr osobistych	234
1. Zadośćuczynienie pieniężne na gruncie art. 445 KC	234
2. Zadośćuczynienie pieniężne na gruncie art. 448 KC	241
3. Relacja art. 445 i 448 KC	246

Rozdział VII. Dobra osobiste na gruncie prawa karnego	251
§ 1. Funkcja kompensacyjna	252
§ 2. Pojęcie szkody	261
§ 3. Szkoda niemajątkowa	263
§ 4. Związek między szkodą a przestępstwem	268
§ 5. Karnoprawny obowiązek naprawienia szkody	271
§ 6. Obowiązek naprawienia szkody jako środek probacyjny	273
§ 7. Obowiązek naprawienia szkody jako środek karny	278
§ 8. Obowiązek naprawienia szkody, zadośćuczynienia za doznaną krzywdę oraz nawiązka po nowelizacji Kodeksu karnego z 20.2.2015 r. (z mocą od 1.7.2015 r.)	287
Rozdział VIII. Autorskie dobra osobiste oraz ich ochrona	301
§ 1. Prawo autorskie – uwagi wstępne	302
I. Prawo autorskie – kształtowanie się praw	302
II. Rozwiązania krajowe	304
§ 2. Przedmiot prawa autorskiego – utwór	307
§ 3. Wyłączenie spod ochrony	313
§ 4. Twórca	315
§ 5. Współautorstwo	317
§ 6. Osobiste prawa autorskie	319
I. Prawo do autorstwa utworu oraz oznaczenia go swoim nazwiskiem lub pseudonimem albo do udostępniania go anonimowo	324
II. Prawo do integralności utworu	329
III. Prawo do decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności	334
IV. Prawo do rzetelnego wykorzystania utworu	336
V. Prawo do nadzoru nad sposobem korzystania z utworu	337
VI. Prawo dostępu do dzieła	341
VII. Prawo odstąpienia od umowy lub jej wypowiedzenia ze względu na istotne interesy twórcze	342
VIII. Prawo decydowania o losach oryginalnego egzemplarza utworu plastycznego	344
§ 7. Ochrona autorskich praw osobistych	345
I. Roszczenia niemajątkowe ochrony dóbr osobistych	349
1. Roszczenie o zaniechanie działań	349

2. Roszczenie o usunięcie skutków naruszenia	350
3. Powództwo o ustalenie	352
II. Roszczenia majątkowe	353
1. Roszczenie o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę oraz roszczenie o uiszczenie odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany przez twórcę cel społeczny	353
§ 8. Ochrona wizerunku	357
I. Zagadnienia ogólne	357
II. Sytuacje w których zgoda nie jest wymagana – wyjątki	360
§ 9. Ochrona adresata korespondencji	363
§ 10. Roszczenia	365
§ 11. Ochrona tajemnicy źródeł informacji	366
§ 12. Ochrona autorskich dóbr osobistych po śmierci osoby uprawnionej	367
Rozdział IX. Dobra osobiste w prawie pracy	373
§ 1. Uwagi wprowadzające	374
§ 2. Godność pracownika	375
I. Godność pracownicza jako prawo podmiotowe o charakterze względny czy bezwzględny?	379
II. Relacja pomiędzy art. 11 ¹ KP a art. 23 i 24 KC	381
III. Przesłanki ochrony prawnej naruszenia dobra osobistego	383
IV. Roszczenia pracownicze związane z naruszeniem dóbr osobistych z Kodeksu cywilnego	384
V. Roszczenia pracownicze związane z naruszeniem dóbr osobistych z Kodeksu pracy	385
VI. Relacja odszkodowania z art. 55 ¹ § 1 KP do roszczenia o naprawienie szkody z art. 24 KC	388
VII. Naruszenie dobra osobistego (godności) poprzez bezprawne nałożenie na pracownika kary porządkowej	389
VIII. Właściwość sądów w sprawach o ochronę dóbr osobistych pracownika	390
IX. Opinie o pracowniku – rekomendacje	391

§ 3. Prawo do prywatności w zatrudnieniu	392
I. Ograniczenia prawa do prywatności	398
1. Uprawnienie do przetwarzania danych osobowych pracownika	398
2. Monitorowanie pracowników w miejscu pracy	401
§ 4. Molestowanie, molestowanie seksualne, mobbing jako forma naruszenia dobra osobistego pracownika	405
I. Molestowanie i molestowanie seksualne	405
1. Odpowiedzialność za molestowanie i molestowanie seksualne	406
II. Mobbing	409
Rozdział X. Dobra osobiste na tle prawa międzynarodowego	415
§ 1. Dobra osobiste w prawie międzynarodowym publicznym	415
§ 2. Dobra osobiste w prawie międzynarodowym prywatnym	421
I. Dobra osobiste osób fizycznych	421
1. Uwagi wprowadzające	421
2. Statut dóbr osobistych	423
3. Statut ochrony dóbr osobistych	424
4. Statut odpowiedzi, sprostowania lub innego podobnego środka ochronnego	426
II. Dobra osobiste osób prawnych	427
Indeks rzeczowy	429